

ומתרצינן: בהחיא אפילו רבי שמעון מודה דאסור להדק הפקק דאביי ורבא דאמרי תרווייהו: מודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות והכא נמי פסיק רישיה הוא דאי אפשר להדק הפקק בלא שיסחט היין ממנו. ואין ראייה מכאן שרב אינו פוסק כרבי שמעון באיסורי שבת.

ומקשינן: והאמר רב חייא בר אשי אמר רב: הלכה כרבי יהודה בכל דבר שאינו מתכוין דאסור. ורב חנן בר אמי אמר שמואל: הלכה כרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר.

ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי שלא נחלקו אמוראים בשם רב ושמואל אלא רב ושמואל עצמם נחלקו בדבר רב אמר: הלכה כרבי יהודה, ושמואל אמר: הלכה כרבי שמעון. הרי שרב אינו פוסק כרבי שמעון באיסורי שבת?

ומתרצינן: אלא אמר רבא: אני וארי שבחבורה תרגימנא יישבנו הסתירה בדברי

טבילות טובלין כדרבן בין בטי' באב בין ביוה"ב. ובהכרח דהחיא דסוגיין נאמרה ראשונה וממנה חזר.

שנינו במשנה: החושש במתניו... רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם.

אמר רבי אבא בר זבדא אמר רב: הלכה כרבי שמעון!

והוינן בה: למימרא דרב כרבי שמעון סבירא ליה שהוא מיקל באיסורי שבת?

קיא-ב והאמר רב שימי בר חייא משמיה דרב: האי מסוכרייתא דנזייתא פקק החבית שכרוך עליו בגד כדי שיתהדק היטב אסור להדוקיה ביומא טבא משום שהוא סוחט את היין הספוג בכגד, (1) ואעפ"י שאינו מתכוין לסחיטה. הרי שרב אינו פוסק כרבי שמעון בהלכות שבת, דאילו לרבי שמעון, דבר שאינו מתכוין מותר? (2)

ששותין חומץ ע"י טיבול. תוד"ה כי תנן.

1. רש"י. וביארו בתוד"ה האי מסוכרייתא, דהאיסור הוא או משום מלבן שהבגד מתכבס קצת ע"י הסחיטה או משום מפרק שהוא תולדה דדש כמו סחיטת זיתים וענבים.

ור"ת [בכתובות ו, א, תוד"ה האי מסוכרייתא] הקשו על פירוש רש"י דמלבן לא שייך אלא במים אבל ביין וכל דבר שמלכלך את בולעו אין בסחיטתו משום ליבון וגם משום מפרק לא שייך כיון שאינו מתכוין לכך, ואע"ג דהוי פסיק רישיה, כיון דלא ניחא ליה מותר, והביאו כן בשם הערוך שהוכיח מכמה מקומות דפסיק רישיה דלא ניחא ליה מותר.

והתוס' שם נקטו כשיטת רש"י דאפילו בשאר

משקין שייך ליבון, וגם משום מפרק יש בו, וסתרו ראיות הערוך אלא דאפילו פסיק רישיה דלא ניחא ליה אסור.

ושם הביאו בשם הערוך פירוש אחר שהאיסור להדק המסוכרייתא דשמא יבטלנה שם ונמצא עושה כלי.

והקשו, שממה נפשך, אם דעתו לבטלה מאי שייך פסיק רישיה הלא מתכוין הוא לעושת כלי ואם אין דעתו לבטלה א"כ לא עשה שום איסור. ותירצו בדוחק שהוא מתכוין לבטלה אך לא לעשות כלי והוי פ"ר לגבי עשיית הכלי.

2. כך פירש רש"י. והתוד"ה למימרא, הקשו עליו דאטו מאן דאית ליה בחדא מילתא בשבת כר"ש סובר כן בכל הלכות שבת, והרי מצינו

פרק ואלו קשרים

מתניתין:

בפרק כלל גדול נמנו מלאכות הקושר והמתיר בכלל ל"ט אבות מלאכות.

במשכן היו קושרין את חוטי היריעות שנפסקו בקשר של קיימא, העומד להתקיים לעולם, ומכאן למדים שמלאכת קשירה היא רק בקשר העשוי להתקיים, ולא בקשר העומד להפתח.

כמו כן היו במלאכת המשכן צידי חלזונות שהיו צריכים מידי פעם להתיר את הקשרים שברשתות כדי להרחיבן או לקצרן, ומכאן למדנו למלאכת מתיר.

ואלו קשרים של קיימא שחייבין עליהן: כגון קשר הגמלין, וקשר הספנין, שקושרים קשר שאינו עומד להיות ניתר.

וכשם שהוא חייב על קושרו — כך הוא חייב על היתרו.

רבי מאיר אומר: כל קשר שאינו מהודק, שהוא יכול להתירו באחת מידי — אין חייבין עליו, על קשירתו, ואפילו עשאו כדי שיתקיים לעולם.

גמרא:

והוינן בה: מאי קשר הגמלין וקשר הספנין?

רב ומנו הארי שבחבורה? רבי הייא בר אבין!

שאמנם רב אמר הלכה כרבי שמעון שמותר לכל אדם לסוך שמן וורד על מכתו ולא מטעמיה דרבי שמעון אלא מטעם אחר.

והוינן בה: מאי "הלכה כרבי שמעון ולא מטעמיה"? אילימא הלכה כרבי שמעון דשרי ולא מטעמיה, דאילו רבי שמעון סבר: מסי השמן וורד מרפא, ואפ"ה מותר לכל הואיל והוא מותר לבני מלכים ואין לך דבר שמותר לזה ואסור לזה. ואילו רב סבר: לא מסי כלל ולכן הוא מותר.

וכי סבר רב לא מסי? והא מדקתני במתניתין בדברי התנא קמא "בני מלכים סכין על גבי מכותיהן שמן וורד" מכלל דמסי שאם אינו מרפא למה הם סכין על המכה, וכיון שאפילו התנא קמא סבר דמרפא, רב דאמר כמאן?

ומסקינן: אלא הלכה כרבי שמעון דשרי ולא מטעמיה. דאילו רבי שמעון סבר: אע"ג דלא שכיח השמן וורד במקומו של אדם זה הסך ממנו שרי הואיל ומותר הוא לבני מלכים.

ורב סבר כתנא קמא דאי שכיח אין, ואי לא שכיח, לא דמוכחא מילתא דלרפואה הוא סך, ובאתרא דרב שכיח משחא דוורדא שמן וורד, ולכן הוא מתיר.

הדרן עלך שמנה שרצים

שממילא הוא מתרפא [דלא הוי פסיק רישיה דאינו ודאי שמרפא. מהרש"א] הלכך מותר. ותנא קמא אוסר אפילו באינו מתכוין לרפואה דדבר שאינו מתכוין אסור.

כמה אמוראים שמחלקים באיסורי שבת שפעמים סוברים כר"ש ופעמים כרבי יהודה.

ולכן הם מפרשים דהא בהא תליא דטעמא דר"ש במשנתנו משום דאינו מתכוין הוא דמיירי שסך השמן וורד לתענוג ולא לרפואה אלא

קושרת אשה לכתחילה מפתח שרוכי חלוקה, וחוטי סבכה שבראשה, ושל חוטי פסקיא, אזור רחב, ורצועות מנעל וסנדל, ונודות עור של יין ושמן, וקדירה של בשר שנותנין עליה בגד. לפי שכל הקשרים האלה עשויים כדי לחזור ולפותחם.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: קושרין חבל לפני הבהמה ברוחב הפתח בשביל שלא תצא.

גמרא:

והוינן בה: הא גופא קשיא.

אמרת תחילה שיש קשרין שאין חייבין עליהן, כקשר הגמלין וכקשר הספנין. ומשמע שרק חיובא של קרבן הוא דליכא, הא איסורא לעשותן מדרבנן — איכא.

ואילו הדר תני: קושרת אשה מפתח חלוקה — דמשמע שמתר לעשותו אפילו לכתחילה!?

ומשנינן: הכי קאמר: יש קשרין שאין חייבין עליהן, כגון: כקשר הגמלין וכקשר הספנין. ומאי ניהו —

קיטרא דקטרי את הרצועה בזממא, וקיטרא קיב-א דקטרי את הרצועה באיסטרידא, בהם חיובא הוא דליכא, הא איסורא — איכא. לפי שמשאירים את הרצועה קשורה שם לתקופה מסוימת.

ויש קשרים שמתרין לכתחילה, ומאי ניהו — קושרת אשה מפתחי חלוקה, וכדומה, שהקשר הזה עשוי רק לזמן קצר.

ועתה מסבירה הגמרא את פרטי הקשרים המפורטים במשנה.

הדרך הוא לעשות נקב בחוטם הגמל, לתת בתוך הנקב רצועה, ולקושרה כמין טבעת קבועה. לטבעת הזו הנקראת "זממא" מחברים מידי פעם חבל כדי להוביל בו את הגמל, ולעיתים מתירים אותו.

וכמו כן קושרים רצועה כמין טבעת בנקב שבראש הספינה, וקושרים לטבעת הזו הנקראת "איסטרידא" מידי פעם חבל, ולעיתים מנתקים אותו מהטבעת.

והגמרא דנה על איזה קשר חייבים:

אילימא קטרא דקטרי קשר שקושרים את החבל בזממא, בטבעת המונחת בנקב שבאף הגמל, ובקטרא דקטרי באיסטרידא —

האי קשר — קשר שאינו של קיימא הוא!

אלא: קיטרא דזממא גופיה, ודאיסטרידא גופיה.

שנינו במשנה: רבי מאיר אומר כל קשר שיכול להתירו ביד אחת אינו חייב עליו.

בעי רב אהרבוני, אחוי אחיו דמר אהא: עניבה לרבי מאיר — מהו?

וצידי הספק הם: האם טעמיה דרבי מאיר — משום דיכול להתירו באחת מידיו הוא. והא נמי — יכול להתירו באחת מידיו.

או דילמא, טעמא דרבי מאיר — משום דלא מיהדק, והא עניבה מיהדק.

ומסקינן: תיקו.

מתניתין:

יש לך קשרין שאין חייבין עליהן חטאת כקשר הגמלין וכקשר הספנין.